

заборгованість підприємства в обліку використовуються рахунки 1 класу «Необоротні активи» та 3 класу «Кошти розрахунки та інші активи».

В основі організації бухгалтерського обліку заборгованості лежить її класифікація, яка забезпечує групування та систематизацію інформації про заборгованість у різних обліково-аналітичних аспектах, орієнтованих на задоволення специфічних інформаційних потреб оперативного і стратегічного управління.

Традиційна класифікація дебіторської заборгованості передбачає її розподіл за такими критеріями:

- залежно від терміну погашення – на довгострокову і поточну;
- залежно від операційного циклу – на товарну (операційну) і нетоварну (неопераційну);
- за правовим критерієм – на строкову або прострочену [2].

Від ступеня деталізації інформації залежить здатність керівництва підприємством своєчасно і ефективно управляти заборгованістю, можливість оперативного аналізу її та прогнозування, а в кінцевому результаті – обґрунтованість прийнятих управлінських рішень.

В процесі управління дебіторською заборгованістю важливу увагу слід приділити організації обліку дебіторської заборгованості та доповнити облікову політику елементами, що дасть змогу вчасно виявити проблемні моменти та вжити заходи щодо відновлення платоспроможності покупців та замовників.

Отже, з метою удосконалення бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості необхідно:

- систематично проводити інвентаризацію заборгованості шляхом перевірки первинних документів, які є основою для виконання розрахунків та відображення операцій в обліку, а також шляхом звірки залишків з контрагентами;
- удосконалення нормативного забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві;
- здійснення подальшої гармонізації бухгалтерського та податкового обліку в частині формування резерву сумнівних боргів, обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості;
- створення відділу внутрішнього контролю за сумнівною та безнадійною заборгованістю;
- забезпечення своєчасного контролю співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- визначення та підтримка оптимального обсягу дебіторської заборгованості.

Удосконалення обліку дебіторської заборгованості за вказаними напрямками має підвищити їх ефективність, що забезпечить своєчасність, повноту та юридичну обґрунтованість розрахунків з дебіторами як запоруку успішного розвитку, стабільності та стійкості вітчизняних підприємств у сучасних ринкових умовах.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.10.99 р. № 725/4018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
2. Драбаніч, А. В. Дебіторська заборгованість підприємства: поняття та структура / А. В. Драбаніч // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – 2016. – № 2. – С. 31–41.
3. Буфатіна, І. Облік дебіторської заборгованості / І. Буфатіна // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 52. – С. 41–45.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ

Дем'янишина О. А., к. е. н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Вагомий результат діяльності підприємств певною мірою залежить від обліку власного капіталу, який сприятиме своєчасному наданню повної та об'єктивної інформації з поліпшення використовуваних активів, виявлення внутрішніх резервів, заощадження матеріальних і трудових ресурсів.

Вагомою частиною організації обліку є розробка та затвердження розміру й структури власного та позикового капіталу, які є одними із визначальних чинників впливу на результат розвитку будь-якого підприємства.

Основою бухгалтерського обліку є покращення інформаційно-аналітичного забезпечення управління та контролю за збереженням власних ресурсів та удосконалення фінансового стану підприємства, підвищенням позитивного результату діяльності та зниженням ризику втрати коштів через непередумані дії. Ринкові умови зумовлюють потребу переглянути положення бухгалтерського обліку витрат, а також методики формування й обробки отриманої обліково-аналітичної інформації, виходячи з сучасного господарського механізму та певних принципів гармонізації обліку з міжнародними стандартами.

Правильна організація бухгалтерського обліку згідно із змінами, що відбуваються та особливій методиці ведення, посилює роль обліку як основного засобу отримання повної та достовірної інформації для прийняття

обґрунтованих рішень і попереджень ризику у виробничо-господарській діяльності підприємств, у системі оподаткування, у поточних і довгострокових зобов'язаннях, розрахункових операцій, у складанні балансу та фінансової звітності.

Аналізуючи свій бізнес або потенційне інвестування, важливо знати три категорії фінансового капіталу: власний капітал, борговий капітал та спеціальний капітал.

Завданням бухгалтерського обліку є покращення інформаційного забезпечення управління і контролю зі збереження власності та зміцнення фінансового стану підприємства, покращенням ефективності його діяльності та скороченням ризику втрати коштів через необдумані дії. Існування ринкових умов зумовлюють потребу перегляду положень бухгалтерського обліку, а також методики формування й обробки одержаної облікової інформації, виходячи з існуючого господарського механізму та наявних автоматизованих програм.

Власний капітал є основою для того, щоб розпочати і розвивати господарську діяльність будь-якого підприємства, він є одним із найважливіших та найвагоміших показників [1].

Поява поняття «власний капітал» в бухгалтерському обліку має об'єктивний характер, в основі якого лежить узагальнення багатовікових теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку. Для наукового визначення власного капіталу розглянуто випадки, коли поняття «власний капітал» розглядається на макроекономічному рівні і особлива увага зосереджена на мікроекономічному, тобто на власному капіталі в бухгалтерському обліку підприємства [2].

Основними етапами руху власного капіталу є процес його створення, розподілу, використання й відтворення ресурсів у межах окремо взятого підприємства. Формується власний капітал за рахунок внесків власників та накопичення сум доходу від діяльності підприємства.

Розмір власного капіталу будь-якого підприємства розкриває його платоспроможність і кредитоспроможність, забезпеченість власними коштами для покриття зобов'язань.

Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал – це частина в активах підприємства, що лишається після вирахування його зобов'язань [3].

Порядок формування та облік власного капіталу залежить від організаційно-правової форми підприємства, вимог чинного законодавства щодо мінімального розміру статутного, резервного та інших видів капіталу [4].

Дослідивши склад власного капіталу, можна сказати, що він складається із зареєстрованого та незареєстрованого капіталу. В свою чергу, до зареєстрованого входить статутний та пайовий, а до незареєстрованого – капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал.

Бухгалтерський облік та відображення операцій зі зміни власного капіталу ведеться відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та Інструкції про його застосування, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 [5].

Інформація про власний капітал підприємства, крім балансу підприємства, відображається також у Звіті про власний капітал, форма якого затверджена Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 [6].

Отже, формування та облік власного капіталу на підприємствах залежно від організаційно-правової форми господарювання має свої особливості. Дослідження цих особливостей є важливою складовою для удосконалення методології обліку власного капіталу у відповідності з міжнародними стандартами. Відсутність достовірної аналітичної інформації про складові власного капіталу та їх вплив на показники фінансового стану підприємства знижує ефективність системи управління будь-яким підприємством.

Список використаних джерел

1. Облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1881092142759/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_vlasnogo_kapitalu_zabezpechennya_zobovyazan.
2. Блонська В. І. Управління цільовою структурою капіталу підприємства / В. І. Блонська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19.3 – С. 163 – 169.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 Баланс [Електронний ресурс]: затверджено наказом Мінфіну від 07.02.2013 № 73, із змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/73>. – 14.03.2017 – Законодавство України.
4. Нестеренко С. С. Порівняльний аспект нормативного регулювання складових власного капіталу на підприємствах різних форм власності [Електронний ресурс]. / С. С. Нестеренко. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2962>
5. Наказ Мінфіну «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування» № 291 від 30.11.99.
6. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73